

T.C.

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

III. ULUSLARARASI ŞEYH ŞA'BÂN-I VELÎ SEMPOZYUMU

“KASTAMONU'DA İLMÎ HAYAT VE KASTAMONU ÂLİMLERİ”

EDİTÖR

Prof. Dr. Ali Rafet ÖZKAN

EDİTÖR YARDIMCILARI

Doç. Dr. Burhan BALTACI

Yrd. Doc. Dr. Aydoğan AYDOĞDU

Arş. Gör. Beyza Aybike DEVECİ

Arş. Gör. Nuran SARICI

06-08 Mayıs 2016

KASTAMONU

FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİNDE KASTAMONULU ŞAİR ÂLİMLER

İbrahim AKYOL*

ÖZET

Osmanlı Devleti'nin Fatih Sultan Mehmet ile birlikte 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren imparatorluk sürecine geçiş dönemini yaşamıştır. Bu süreçte Osmanlıya özellikle İstanbul'a büyük bir beyin göçü olmuştur. Bu durum bilinçli bir kültür ve medeniyet siyasetinin sonucudur. Bu beyin göçünün olduğu merkezlerden biriside Kastamonu'dur. Fatih Sultan Mehmet döneminde, 1460 yılında Osmanlı devletine ilhak olan Kastamonu, bu yüzyılda bir ilim merkezi olması yanı sıra aynı zamanda bir edebiyat ve kültür merkezi idi. Bu şair olan âlimlere, biyografik kaynaklarda, şura tezkirelerinde rastlıyoruz. Fatih, oğlu şehzade Cem'i Kastamonu'ya sancak beyi olarak göndermesi, burada bir ivme kazandırmıştır. Hamdî-i Kadim, ikinci Ebu Hanife kabul edilen Kadı Nûrî Efendi, Kastamonulu olan Senâyî, Şehzade Cem'in hocası Turâbî şairliğinin yanı sıra ilim adamlıklarıyla da tanınmışlardır. Diğer yandan Kastamonu'ya Fethullah-ı Şîrvânî, Şerefeddin Sabuncu gibi dönemin meşhur fıkıh, kelim, astronomi, riyazi ve tıp âlimlerinin de geldiği bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Fatih Sultan Mehmet, Kastamonu, şâir, âlim

ABSTRACT

Transition from the state to Empire of Ottoman Empire was marked by the rule of Mehmet the Conquerer from the second half of the 15th century. There was an enormous brain drain towards Ottomans within that period. This was the result of the deliberate policy of culture and civilization. Kastamonu was one of the places where this brain drain took place. Kastamonu, which was annexed to the Empire in 1460 during the reign of Mehmet the Conquerer, was a centre of literature and culture as well as being the centre of science in that century. We happen to find these poet scholars in biographical sources and collection of poet biographies. Mehmet's assigning his son, Prince Cem, to Kastamonu as the Sanjak-Bey accelerated the process. Hamdi-i Kadim, Kadı Nuri Efendi regarded as Abu Hanifa II, Senayi from Kastamonu, Turabi-Prince Cem's mentor were renowned for being scientists besides being poets. Moreover, it is also known that some famous scholars of jurisprudence, theology, astronomy, maths and medicine came to Kastamonu, such as Fethullah-ı Şîrvani and Şerafeddin Sabuncu.

Key Words: Ottoman Empire, Mehmet the Conquerer, Kastamonu, poet, scholar

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde ilim ve kültür faaliyetlerinin başlangıcını Orhan Gazi devrinde kurulan İznik medreselerine kadar götürmek mümkündür. 736/1336'da açılan İznik medreselerinin ilk müderrisi Dâvûd-ı Kayserî (ö. 751/1350), Cemâleddin Aksarayî (ö.791/1388-89), Şeyh Bedreddin-i Simavî, (ö.823/1420), Molla Fenârî (ö.834/1431) Osmanlı Devleti'nin ilk bilim adamları olarak anılmaktadır. (Akyol: 2012, 18)

Osmanlı Devleti, Fatih Sultan Mehmet ile birlikte 15. yüzyılın II. yarısından itibaren Devlet-i Aliyye'ye geçiş dönemini yaşamıştır. Bu süreçte Avrupa'dan, Ortadoğu'dan ve Uzakdoğu'dan Anadolu'ya özellikle İstanbul'a büyük bir beyin göçü olmuştur. Bu beyin göçü bilinçli bir politikanın neticesidir. Bu beyin göçünün olduğu merkezlerden birisi de Kastamonu'dur.

Fatih Sultan Mehmet döneminde, 1460 yılında Osmanlı Devletine ilhak olan Kastamonu, bu yüzyılda bir ilim, kültür ve edebiyat merkezi idi. Fatih'in şairleri teşviki ile ki İstanbul başta olmak üzere, özellikle sancak merkezi olan Edirne, Manisa, Aydın, Kastamonu, Amasya gibi Osmanlı şehirlerinde şairlerin bir araya gelip şiir sohbetleri ettikleri, sanat anlayışlarını tartıştıkları edebiyat akademileri oluşmaya başlamıştı. Bu edebiyat akademilerinde yeni edebî akımlar ortaya çıkıyor, birçok şairin yetişmesinin zemini oluşuyordu. Diğer yandan Fatih döneminde başta Orta Asya, Ortadoğu, Afrika ve Avrupa'dan birçok bilim adamının Osmanlı'ya gelmiştir. Bu cümleden olmak üzere bazılarının da bir

* Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-mail: iakyol18@karatekin.edu.tr.

müddet Kastamonu'da bulunarak buranın ilim, kültür ve sanat hayatına hizmet ettiği, yani önemli bir beyin göçünün gerçekleştiği bilinmektedir.

Fethullah-ı Şîrvânî: (820/1417-891/1486) Fethullah-ı Şîrvânî, tefsir, kelim, mantık, Arap Dili ve Edebiyatı, mûsikî, coğrafya, matematik ve astronomi okuttuğu için yine Uluğ Bey medresesinde yetiştikten sonra Anadolu'ya pozitif bilimleri getiren âlimlerdendir. Fethullah-ı Şîrvânî, 839/1435 yılı başlarında Semerkand'a gidip Uluğ Bey'in kurduğu medresede öğrenim gördü. Burada Kadızâde Rumi'den usul-ı fıkıh, kelim, astronomi ve diğer riyazi ilimleri okudu. Semerkant'ta yaklaşık beş yıl süren tahsil dönemini tamamladıktan sonra 844/1440 yılında Şîrvan'a döndü. II. Murat devrinin sonlarında Anadolu'ya geldi. Kastamonu'da Candaroğullarından İsmail Bey'in iltifatına mazhar olduğundan burada kalarak medreselerde ders verdi. Kastamonu'da özellikle Kadızâde'nin "şerhu'l-mülâhhas ve şerhu eşkâlî't-te'sîs"i başta olmak üzere "Et-Telvîh" ve "Şerhu'l-Mevâkîf" gibi kitapları talebelerine okuttu. (Akpınar: 1995,464) Fethullah-ı Şîrvânî'nin Osmanlılar nezdindeki hâmisî Sadrazam Çandarlı Halil Paşa'dır. Mecelle fi'l-mûsikî adlı eserini Fatih Sultan Mehmet'e sunmuştur. Fetihden hemen sonra Çandarlı Halil Paşa'nın idam edilmesiyle hâmisîni kaybeden Şîrvânî Kastamonu'ya geri dönmüştür. Muhtemelen 883/1478'de memleketine gitmiştir. (Akpınar: 1995,464) Taşköprülüzâde (Taşköprülüzâde: 2007,112) ve Osmanlı Müellifleri (Bursalı: 1972,315) gibi bazı kaynaklar, 857/1453'te Kastamonu'da vefat ettiğini, mezarının da orada olduğunu yazarlarsa da bu doğru değildir. Ancak son yıllarda yapılan araştırmalar, Şemseddin Sehâvi'nin, onu Mekke'de ve hac dönüşü Kahire'de gördüğünü, 880/1470'ten sonra hayatta olduğunu göstermektedir. 891/1486'da Şemahi'de vefat ettiği kabul edilmektedir. (Azamat:1996,70) (Akpınar:1995, 464)

Şerefeddin Sabuncu: (ö. 873/1469) Şerefeddin Sabuncu Fatih döneminin meşhur hekimlerindedir. Amasya'da 787/1385 tarihinde doğmuştur. (Doğan: 2009,15) Tıp bilimini, 1308'de inşa edilmiş olan Amasya dârü's-şifâ'sında usta-çırak ilişkisi içerisinde öğrenmiştir. 15. yüzyılın başında Amasya dârü's-şifâ'sında hekimlik yapmış olan Sabuncuoğlu, bilinen bütün eserlerini burada yazmıştır. Hayatının bir döneminde Kastamonu'da, İsfendiyaroğullarının hizmetinde geçiren Sabuncuoğlu Şerefeddin Fatih Sultan Mehmet'in hükümdar olmasından sonra, hayatının olgunluk döneminde ortaya koyduğu eserlerle hem Türk tıbbına hem de Türk diline büyük hizmetler vermiştir. Sabuncuoğlu Şerefeddin başta Amasya olmak üzere, Kastamonu, İstanbul, Bursa gibi şehirlere giderek bilgi ve birikimini buralarda da değerlendirmiş ve birçok öğrencisi olmuştur.

Fatih'in oğlu şehzade Cem, 864/1459'da Edirne'de doğdu. On yaşında 1469-1470'te Kastamonu'ya sancak beyi olarak gönderildi. O yüzyılda Kastamonu önemli bir ilim, kültür ve sanat merkezi olduğu için, Cem Sultan burada yetişmiştir. Devlet adamlığı yanında Klasik Türk Edebiyatının önemli bir şairidir. Etrafında topladığı şairler, Cem şairleri diye anılmıştır. Dolayısıyla Cem Sultan Kastamonu'nun ilim, kültür ve sanat merkezi olmasına önemli katkıları olmuştur.

Karamanlı Aynî: XV. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış bir şairdir. Kastamonu'ya Şehzade Cem'in yanına gitmiş, üç yıl onunla beraber olmuş, daha sonra da Cem ile beraber Karaman'a dönmüştür.

Necâtî Bey: Klasik Türk Edebiyatının Şeyhî ve Ahmet Paşa ile kurucu şairlerinden kabul edilen Necâtî Bey, Fatih Sultan Mehmet'in ilk saltanat yıllarında (1444-1446) Edirne'de doğmuş, Kastamonu'da eğitim görmüştür. Şiire de burada başlamıştır. Şiirleri Ahmet Paşa'nın şuara meclisine kadar ulaşıp Kastamonu'da şöhreti yayıldıktan sonra, kalkıp İstanbul'a giderek şairlikteki kudretini Fatih Sultan Mehmet'e de duyurmuştur. 914/1509'da İstanbul'da vefat eder.

Hâmidî: İsfahan doğumlu şair Hâmidî'nin (d. 843/1439) divanında yer alan iki kasideden, 865/1461 yılı kışında Kastamonu'da İsfendiyaroğlu İsmail Bey'in yanında olduğu anlaşılmaktadır. (Ünver: 1997, 461)

Dâ'î-i Kastamonî : Kastamonulu olup sesi güzel bir müezzindir. (Mehmet Süreyya: 1996,404) Duâhan olup na't-ı şerifleri güzel icra ettiği ve duâhanların okuduğu duâların çoğu onun eseri olduğu için "Dâ'î" mahlasını kullanmıştır. (Latifi: 2000, 256) Kaynaklar onun Sultan Mehmet ile beraber İstanbul'un fethinde bulunduğunu ve Sultan Mehmet zamanında vefat ettiğini söylemektedirler. (Âli: 1994,136) (Kınalızâde: 2009,296)

Hâkî: Candaroğullarından İsmail Bey zamanında Kastamonu'da yaşamıştır. Hâkî hayatta iken bu bölge Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilmiştir. Latifi, yaşadığı dönemin önemli şairlerinden olduğunu, divanının makbul ve mu'teber olduğunu söyledikten sonra şairlerinin çok okunduğunu ama zamanla unutulduğunu söylemektedir. (Latifi: 2000,243)

Şemsî/Şehrî Çelebi (ö. 898/1492): Kastamonulu olan Şemsî Efendi'nin asıl adı Muhiddin olup Cenderezîzâde diye bilinir. Sehî Bey Şemsî'nin Sultan Murat'ın şairlerinden olduğunu kaydeder. (Sehî:1998,425) Latifi, Kınalızâde, Beyânî, Gelibolulu Âli, Şemseddin Sami, onun Sultan Mehmet ve

Sultan Bayezid döneminde defterdar ve Fatih'in musahiblerinden olduğunu söylemektedirler. Sultan Mehmet'e musahip olduktan sonra defterdar görevine getirilmiştir. Bu görevini II. Bayezid döneminde de devam ettirmiştir. Kağıdhâne civarında Cenderezizâde çiftliğini kurmuştur. II. Bayezid döneminde (ö. 898/1492) vefat etmiştir. (Levent: 1953,501) Muhiddin Cenderezizâde Şemsî Efendi, firaset sahibi ve marifet ehli bir kimse olup Arapça ve Farsçayı iyi ve fasih olarak konuşur, üç dilde de rahatlıkla şiir söylerdi.

Hamdî-î Kadîm: Kastamonu'nun Küre kasabasından olan Molla Hamdi, Fatih Sultan Mehmet döneminin alimlerinden ve salih kişilerindendir. Latifi tezkiresinde "bu fakirin ceddî" diyerek onunla övünmektedir. (Latifi: 2000,232) Latifi, çok sayıda kaside ve gazeli ile mürettep bir divanı olduğunu, gazellerinde tatlı bir ifadesi bulunduğunu, zamanında çok tanınıp okunduğunu ama daha sonra unutulduğunu söylemektedir. Beyitlerinin çoğu ilk dönem şairlerinkinden daha güzel ve makbul olduğunu belirtirken şiirleriyle tanınan ilk Hamdi'nin bu olduğunu, Akşemseddinzâde Hamdi'nin ise mesnevileriyle tanındığını söyler. Dedesine ait şu beyitleri tezkiresine almıştır:

Pertevinden yüzüne kimse nigâh eyleyemez

Nazara ol eseri mihr ile mâh eyleyemez

Ruhların reşki gülün yirini hâr eylediler

Külehin goncaların başını târ eylediler

Sînemi tiğ-i gam ile şerha şerha yarayın

Yaralarla yâra hâlüm 'arz ideyin varayın. (Latifi: 2000,233)

Hamdî-i Kadim, Fatih Sultan Mehmet'in son yıllarında vefat etmiştir. (Âli: 1994,134)

Hayatî: Şair Hayatî, Kastamonulu olup -Mehmet Süreyya'ya göre- ünlü tezkire yazarı Latifi'nin dedesidir. (Mehmet Süreyya: 1996,656) Sehî Bey ise Ulvi Şah Ali'nin talebesi olduğunu belirterek, onun ihtiyarlığı döneminde kasidelerini Hayatî'nin saraya götürdüğünü bu vesile ile Hayatî'nin devlet erkânı ile tanışma fırsatı bulup kendini ispat ettiğini söyler. Bu gidiş-gelişler esnasında Mahmut Paşa ile münasebet kurar. O da Hayatî'de bir kabiliyet görüp kendi himayesine alır.

Hayatî'nin tabiatı hezle yatkın ve zihni genellikle bu tarza kabiliyetli olduğundan Mahmut Paşa bazı kimselere latife kasdıyla bazan nesir bazan de nazım uslubuyla kötölemek kasdıyla beyitler söylettirdiği rivayet olunmaktadır. Fatih Sultan Mehmet döneminin ünlü tarihçisi Tursun Bey için de bir hezl söyleyince Hayatî öldürülmüştür. (Sehî: 1998,136) Sicill-i Osmanî'de II. Bayezid döneminde öldüğü kayıtlıdır. (Mehmet Süreyya: 1996,656) Hayatî'nin ölüm tarihi olarak şunlar söylenebilir: Mahmut Paşa'nın idam edildiği tarih 879/1474, tarihçi Tursun Bey'in ölüm tarihi ise yaklaşık 896/1491'dir. Buna göre Hayatî, Mahmut Paşa'nın ölümünden sonra himayesiz kalmış, 1491'den önce Tursun Bey'e söylediği bir hezlden dolayı öldürülmüştür, denilebilir.

Sehî Bey şiirlerinin latif, rindâne, gazellerinin temiz ve dertli olduğunu söyler. (Sehî: 1998,136)

Biz ki cism içre senin mihrini cân eylemişiz

Yolına terk-i dil ü cân ü cihân eylemişiz

Yine rindâne mey-i sâfiyi nûş itmek için

Yüzümüz hâk-i der-i pîr-i mugân eylemişiz.

Kadı Nûrî Efendi: Latifi, aslen Kastamonulu olup İstanbul Eyüp'teki dârü'l-hadisın ilk müderrisi olan Arap Çelebi'nin babası olduğunu söylemektedir. Kendisi kadı olan Nûrî, ilmiyle âmil bir dindar bir bilgin ve fetvada ise ikinci bir Ebu Hanife olarak kabul edilmektedir. Latifi ve Kınalızâde, Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'da vefat ettiğini yazmaktadırlar. (Latifi: 2000,549) (Kınalızâde: 2009,375) Üç dilde şiir söyleyebilen Nûrî'nin şiirleri zamanla unutulmuştur.

Kâmet-i şimşâduna öykündügiçün nârven
Başına üşdi ne gavgâ kıldı mürgân-ı çemen

Niceler bu menzili cây-ı ikâmet sandılar
İşbu hâristân-ı dehri bâg-ı cennet sandılar

Bü'l-hevesler bu cihâmî dâr-ı 'işret sandılar
Bu behîmî lezzeti 'âlemde lezzet sandılar

Devlet-i sermedden ü 'ömr-i ebedden göz yumup
İşbu fânî lezzeti bâkî sa'âdet sandılar (Latifi: 2000,549)

Senâyî: Kastamonulu olan Senâyî, camilerde müezzinlik yaptığı ve güzel na't-ı şerif okuduğu için Senâyî mahlasını kullanmıştır. (Âlî: 1994,133) Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşadığını belirten kaynaklar onun Farsçaya vakıf olduğunu ve iyi bir sözlük bilimci olduğunu kaydetmektedirler. Başarılı bir hânende ve na't-hân olan Senâyî'nin nefesi güçlü olması döneminde dikkatleri çekmiştir. (Latifi: 2000,204) Ne zaman ve nerede öldüğü konusunda bilgi bulunmamaktadır.

Şiirlerinde çok da başarılı olmayan Senâyî, şiirlerinde zaman zaman darbı meselleri kullanmada başarılı olmuştur.

Sarmaşık gibi sarılsam didüm ey yâr sana
Didi ol serv-i revân ko beni dîvâre yapış

Turâbî: Kastamonu'da doğan şair için sadece Latîfî, Şeyhî'nin muasırlarından olduğunu yazmaktadır. (Latifi: 2000,199)Şehî Bey, Cem Sultan'ın hocası olduğunu ve İstanbul'da bulunduğunu (Sehî:1998,173), Âşık Çelebi de İstanbul'da Sultan Mehmet camiinde vaaz verdiğini yazar. (Âşık Çelebi: 2010,1478)

Asıl adı Şuayb olan Turâbî, çeşitli konularda kendini yetiştirdikten sonra tasavvufa yönelmiştir. Mezarlıklarda yatıp kalkan şair, tekke duvarlarına yazılar yazmıştır. Halktan uzakta yaşamayı, Mecnûn gibi hayvanlarla içiçe olmayı tercih ederdi. Ricâl-i gaybdan olduğunu söyleyenler de bulunmaktadır. (Latifi: 2000,199) (Hasib: 2002,92)

Çeşitli ilimleri özellikle hadis ve tefsir ilmiyle uğraşmış, salih amel, sahih itikat ve ibadet telkin etmek için başta Sultan Mehmet camii olmak üzere çeşitli camilerde vaizlik yapmıştır. Turâbî, ilmi ve fazileti dolayısıyla Fatih Sultan Mehmet tarafından Şehzade Cem'in yetiştirilmesi için Konya'da ona hoca olarak tayin edilmişti. Cem Sultan, saltanat mücadelesine başlayıp Konya'dan ayrılınca Turâbî İstanbul'a dönmüş, yapmış olduğu hizmetlerden dolayı kendisine beytül-mâlden onbeş akçe maaş bağlanmıştır. Turâbî de bu maaşla ömrünün sonuna kadar yetinmiştir. Muhtemelen II. Bayezid döneminde vefat etmiştir.

Şiirleri didaktik ve tasavvufidir. Müslüman, Hristiyan, Mecusi ve Yahudilere, Allah'ın kuludur diyerek bir gözle bakardı. Herhangi bir kimseyi aşağı görmekten, onları incitmekten kaçınırdı.

Var mıdır bir sır Hudâ'dan anda ki sır olmaya
Kâfir ü mü'minde ey dil görme bir şahsı tehî

Gel ey ârif gönül virme fenâ dârında gaddâra
Eger şahbâz-ı vahdetsen çü kerkes konma murdâra

Şiirlerinde dünyanın faniliğine ve geçiciliğine vurgu yapar. Yürürken karıncalara dahi basmaktan kaçınan bir kişidir.

İrdigün sokma dilünle yûri zembûr gibi
Hâk-i râh ol ki yüzün yirde ola mûr gibi

Ey gönül eyleme gel dünye-i gaddâra heves
Pâkler eylemedi çünkü bu murdâra heves

Riş-i handına gönül virme sakın dünyânun
İtme her-câyîdür ol şüh-ı sitemkâra heves

SONUÇ

15. Yüzyıl Osmanlı devleti'nin her yönüyle büyüdüğü ve geliştiği bir yüzyıldır. Özellikle Fatih Sultan Mehmet döneminde başta fetihler olmak üzere, ilim, kültür, sanat, edebiyat alanlarında büyük gelişmeler olmuş, dışarıdan çeşitli ilim adamı ve sanatkârlar Osmanlı'ya gelmişlerdir. Bu gelenler sadece İstanbul'a gelmemiş, başta Kastamonu olmak üzere, taşradaki başka şehirlere gelerek orada önemli beyin göçü oluşturmuşlardır. Fatih Sultan Mehmet'in oğlu Cem'i Kastamonu'ya sancak beyi olarak göndermesi, Kastamonu'daki ilmi ve kültürel hayata canlılık kazandırmıştır. Ayrıca bu şehirlerin yetiştirdiği ilim ve sanat adamları da büyük katkılar sağlamışlardır. Kastamonu'da başta Fethullah-ı Şirvani olmak üzere dışarıdan gelen ilim adamları olduğu gibi, Hamdî-i Kadim, Hayatî, Senâî, Turâbî, Kadı Nuri Efendi gibi bu yörede yetişen hem ilim adamı hem de şairler bulunmaktadır. Böylece bu yüzyılda Kastamonu önemli bir ilim ve kültür merkezi olma vasfını kazanmıştır.

KAYNAKÇA:

- Akyol, İbrahim, Fatih Sultan Mehmet Dönemi Kültür ve Edebiyatı, Kırıkkale Ü., Doktora Tezi, Kırıkkale-2012.
- Levent, Agah Sırrı, "Fatih Devrinde Türk Dili ve Edebiyatı", Türk Dili Dergisi, Mayıs-1953.
- Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ, Haz. Filiz Kılıç, İstanbul-2010, C.3.
- Azamat, Nihat, II. Murat Devri Kültür Hayatı, Marmara Ü., TAE, Doktora Tezi, İstanbul-1996.
- Beyânî, Tezkiretü'ş-şuarâ, Haz. Aysun Sungurhan, Ankara-2008, www.kulturturizm.gov.tr. e.t. 27.06.2012.
- Bursalı Mehmet Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri, İstanbul-1972, 3 C.
- Cemil Akpınar, "Fethullah-ı Şirvânî", TDVİA, C. 12, İstanbul-1995.
- Gelibolulu Âli, Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı, Haz. Mustafa İsen, Ankara-1994.
- Hasîb, Silkü'l-Le'âl-i Âl-i Osman, Haz. Menderes Coşkun, Ankara-2002.
- İsmail Ünver, "Hâmîdî", TDVİA, C.15, İstanbul-1997.
- Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü'ş-şuarâ, Haz. Aysun Sungurhan Eydurhan, Ankara-2009, metin a, s. 434, www.kulturturizm.gov.tr. e.t. 01.05.2012.
- Latîfî, Tezkiretü'ş-şu'arâ ve tabsiratü'n-nuzamâ, Haz. Rıdvan Canım, Ankara-2000.
- Mehmet Süreyya, Sicill-i Osmânî, Haz. Nuri Akbayar, S. Ali Kahraman, İstanbul-1996, C. 5.
- Sehî Bey, Sehî Tezkiresi Heşt Behîşt, Haz. Mustafa İsen, Ankara-1998.
- Şaban Doğan, Terceme-i Akrebâdin Sabuncuoğlu Şerefeddin, Sakarya Ü., Doktora Tezi, Sakarya-2009.
- Şemseddin Sami, Kamusu'l-a'lâm, İstanbul-1306, 4 C.
- Taşköprülüzâde, Osmanlı Bilginleri, Çev. Muharrem Tan, İstanbul-2007.